

Závodský, Artur

Zemřel nejstarší člen Devětsilu

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná. 1980, vol. 29, iss. D27, pp. 192-193

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/108754>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

M. Gorkého AV SSSR v Moskvě; referoval na téma *Poetika ruského romantismu*. Nově na bohatém materiálu řešil otázky, které je možno s úspěchem aplikovat i na českou literární produkci.

Činnost brněnské pobočky Literárněvědné společnosti při ČSAV, která sdružuje literárněvědné odborníky a umožňuje jim, aby si formou přednášek a diskusí vyměňovali své zkušenosti a seznamovali se navzájem s výsledky své odborné práce, bude pokračovat dalšími odbornými akcemi.

Vlastimil Válek

NEDOŽITÉ DEVADESÁTINY FRANKA WOLLMANA

Dne 5. května 1978 jsme vzpomínali nedožitých devadesátin člena korespondenta ČSAV univ. profesora dr. Franka Wollmana, DrSc. (zemřel 9. května 1969).

Frank Wollman byl od roku 1922 v Bratislavě docentem a od roku 1925 mimořádným profesorem srovnávacích dějin slovanských literatur. Roku 1928 přešel jako řádný profesor na filozofickou fakultu v Brně. S přestávkou za okupace, kdy byly české vysoké školy nacisty uzavřeny, působil zde až do roku 1959, kdy odešel do důchodu. Ani potom však nepřerušil styky s brněnskou filozofickou fakultou: byl zván jako oponent ke kandidaturám a habilitacím, občas uspořádal seminář pro své někdejší žáky. K jubileu svého významného profesora vydala filozofická fakulta v Brně za redakce Artura Závodského rozsáhlý sborník *Franku Wollmanovi k sedmdesátinám* (Praha 1958). V roce 1958 konal se na filozofické fakultě v Brně večer k oslavě Wollmanových sedmdesátin, v roce 1968 večer, na němž bylo vzpomenuo Wollmanových osmdesátin; obou večerů se jubilat zúčastnil.

Wollmanovo dílo se realizovalo v oblasti vědecké i v oblasti umělecké. Z oborů literárněvědné folkloristiky, literární teorie, dějin slavistiky a srovnávacích dějin literatur slovanských patří k jeho nejvýznamnějším pracím *Pověst o bílé paní v literatuře a tradicích českého lidu* (NVČ 1912—1913, 1914), *Vampyrické pověsti v oblasti středoevropské* (NVČ 1920—1925), *Slovesnost Slovanů* (1928), syntetické dílo podávající v souvislosti dějiny slovanských literatur a lidové slovesnosti z historickosrovnávacího hlediska, *K metodologii srovnávací slovesnosti slovanské* (1936), bojovně se vyrovnávající s představitelem nacistické slavistiky Konradem Bittnerem, a dvě velké monografie *Slovanství v jazykové literárním obrození u Slovanů* (1958) i *Slavismy a antislavismy za jara národů* (1968). Problematikou srovnávacího studia slovanských literatur zabýval se Wollman od r. 1929 (teze pro I. sjezd slovanských filologů v Praze r. 1929, studie *Věda o slovesnosti* — r. 1935, *Srovnávací metoda v literární vědě* — 1957, referáty na slavistických sjezdech — 1958, 1963, 1968, řada statí, uveřejněných ve Slavii, v nichž Wollman referoval o sovětských diskusích v letech padesátých a šedesátých). Druhá větev Wollmanova vědeckého úsilí se týkala dramatiky (*Srbochorvatské drama* — 1924, *Slovinské drama* — 1925, *Bulharské drama* — 1925 a syntetizující *Dramatika slovanského jihu* — 1930).

Frank Wollman měl také aspirace umělecké. Byl členem Koliby, sdružení literátů a výtvarníků (od r. 1914). S tím je spjat vznik jeho sbírky lyrických básní *Bludný kámen* (1918). Z četných dramatických prací Franka Wollmana jsou nejvýznamnější *Bohokrál* (1921), *Rastislav* (1922), *Velká Morava* (1924) a *Člun na moři* (1923); poslední dvě byly v Brně inscenovány. V rukopise zůstalo mohutné valdštejské drama *Fridlant*, tragikomedie *Nasloucháč stesků* aj.

Velkých zásluh získal si Frank Wollman svou prací pedagogickou a organizační (vedl seminář pro aspiranty dějin slovanských literatur, ustavil na filozofické fakultě v Brně studium teatrologie jako oboru, byl prvním prorektorem JAMU a děkanem její divadelní fakulty).

od

ZEMŘEL NEJSTARŠÍ ČLEN DEVĚTSILU

Dne 14. června 1978 zemřel v Brně Jaroslav B. Svrček, výtvarný, divadelní a literární teoretik, kritik i historik. S ním odešel významný brněnský a moravský pracovník, který přes půl století sledoval a ovlivňoval kulturní život u nás.

Svrček pocházel ze Slovácka; narodil se 21. listopadu 1887 v Ostrožské Nové Vsi. Absolvoval učitelský ústav v Kroměříži a učil pak v řadě vesnic i malých měst na jižní Moravě. Roku 1917 přišel do Brna a horlivě se zde účastnil všeho kulturního dění. Začí-

nal jako divadelní, literární a výtvarný kritik v Rovnosti. Pak přišel do Času, do Národního osvobození, do Českého slova a od roku 1935 byl výtvarným kritikem Lidových novin. Po druhé světové válce publikoval v Rovnosti, Lidové demokracii a jiných listech.

Nejvýznamnějším obdobím J. B. Svrčka byla dvacátá léta. Tehdy působil spolu s Bedřichem Václavkem i Artušem Černíkem v brněnské pobožce Devětsílu. Redigoval revui Pásmo, přispíval do Hosta a spolu s Jiřím Krohou vydával časopis Horizont. Svůj zájem, rozsáhlé vědomosti i bojový zápal uplatnil při prosazování moderních uměleckých směrů — kubismu, poetismu a konstruktivismu. V duchu meziválečné avantgardy zajímal se Svrček o širokou oblast umění (o výtvarnictví, architekturu, poezii, divadlo, tanec, film). Roku 1928 pověřil organizační výbor Výstavu soudobé kultury, která se konala v Brně. J. B. Svrčka hlavní redakci všech výstavních katalogů a tisků. Od přelomu dvacátých a třicátých let spolupracoval Svrček s Václavkovým Indexem, přispíval do Rozprav Aventina, do Volných směrů, pohotově glosoval umělecké dění v rozhlase. Jeho kritiky měly říznost, dovedly obhlédnout oceňované dílo ve spojitosti s domácí i evropskou situací umění; divadelní kritiky si všimaly poučeným způsobem především scénografie.

Rozsáhlá byla Svrčkova práce organizační — a to zejména při výstavách výtvarníků (spolupracoval s pokrokovou Skupinou výtvarných umělců, po druhé světové válce s Blokem a Svazem československých výtvarníků) i při výstavách, které byly uspořádány k jubileím profesionálního divadla v Brně (r. 1934, 1959, 1974).

Dlouhá je řada časopiseckých studií, které J. B. Svrček věnoval moravským malířům (B. Dvorskému, P. Dillingrovi, H. Bochořákové atd.; soubor statí Moderní výtvarné umění na Moravě). Monografie napsal Svrček o Miloši Jiránkovi, Antonínu Procházce, Lince Procházce, Jiřím Krohovi. Základního významu je Svrčkova kniha F. X. Šaldy boje a zápasů o výtvarné umění (1947), v níž podrobně vysledoval Šaldův vztah k výtvarnictví a probral jeho redaktorskou činnost ve Volných směrech.

Svrčkovy výtvarné kritiky, stejně jako kritiky divadelní měly by být shromážděny a vydány ve výběrech knižně. Je v nich totiž uloženo mnoho poznatků k pochopení vývoje našeho umění, zejména v meziválečném období.

S Jaroslavem Svrčkem odešel jeden z těch kritiků, kteří stáli uprostřed kypícího a narmozeporného hnutí naší avantgardy dvacátých let. Škoda, že J. B. Svrček neustále odmítal výzvy, aby napsal vzpomínky. Co by v nich byl pověděl, naznačil alespoň útržkem v televizním pásmu „Když kvetl v Brně Devětsíl“, které bylo vysíláno na jaře r. 1978.

Artur Závodský